

ЄВГЕН КРИМЕНКО

НАЗУСТРІЧ
СОНЯШНИМ
ВІКАМ

ПОЕЗІЇ
diasporiana.org.ua

Євген Крименко
НАЗУСТРІЧ СОНЯШНИМ ВІКАМ

*Присвячую
Дітям і Внучці*

EWHEN KRYMENKO

TOWARDS THE SUNNY FUTURE
Poetry

ST. ANDREW'S BROTHERHOOD
at Sts. Volodymyr and Olha Parish
in Chicago

Chicago 1995

ЄВГЕН КРИМЕНКО

НАЗУСТРІЧ СОНЯШНИМ ВІКАМ
Поезії

БРАТСТВО СВ. АНДРЕЯ ПЕРВОЗВАННОГО
при Парафії св. Володимира і Ольги
в Чікаго

Чікаго 1995

· Обкладинка і мистецьке оформлення
Анатолій Коломиєць

Typeset and printed by Solo Press, Inc.
Chicago, Illinois USA

СЛОВО АВТОРА

Оце вже втретє маю шану і присмність передати в руки наших читачів свою найновішу збірку поезій „Назустріч соняшним вікам”. Подібно, як у двох попередніх збірках („Крізь призму вічності” 1988 і „Містерія життя” 1991), тематика цієї книжки є багата і різноманітна: особиста лірика, роздумування про вічне і дочасне, душевні враження, викликані красою природи, спомини з минулого, надії на майбутнє, тощо. Багато уваги присвячено нашим національно-релігійним ідеалам, Державі і Церкві, що після довгого фізичного і духовного поневолення стають тепер дійсністю, відроджуються серед важких умов. Крім оригінальних поезій, є тут також переклади з чужих мов: англійської, німецької і польської. Поруч із перекладами поміщено теж оригінальні твори, щоби читачі могли порівняти.

Поезія — це відображення життя. Як і в нашому житті, так і в цих поезіях є сумовиті, меланхолійні настрої, але вони не є тут чимсь притаманним, не визначають істоти цієї книжки; є радше контрастом для кращого виразнішого наголошення позитивного, оптимістичного погляду на життя. Тому і заголовок цієї книжки — „Назустріч соняшним вікам”. Іти крізь життя з поглядом зверненим вперед і вгору: вперед до далеких соняшних обріїв і вгору до Божих зоряних висот — це життєва філософія, яку поручаю собі і другим. Сподіваюся, що в нашій життєвій буденщині і прозаїчній дійсності читачі знайдуть у цій книжці нове надхнення, може розраду, чи якусь перлину мудрости та почнуть розглядати також своє життя як мандрівку назустріч соняшним вікам.

При цій нагоді бажаю висловити свою особливу подяку Старшині Братства Св. Андрея Первозванного, при Парафії Св. Володимира і Ольги в Чикаго, за моральну і матеріальну допомогу у виданні цієї збірки.

Свген Іванків
(Крименко)

МАНДРІВКОЮ ЖИТТЯ

*Йти назустріч соняшним вікам,
Нести весняну радість Благовісті
В нові світи — судилось тільки нам.*

МАНДРІВКОЮ ЖИТТЯ

Залишили відлуння дитячих утіх
В далині, на крутім роздоріжжі,
Лиш пахучий цвіт юности свіжий
Узяли й до грудей пригорнули своїх
І пішли в чужі безвісті й далі.
Пелюстки юних літ вже опали
На безмежжі цих сірих мандрівних доріг,
І заблис на висках сивини перший сніг.

Ми не раз у думках споглядали назад,
Де тепло і любов з рідних сяяли хат...
Та життя корабель все пливе лиш вперед,
В міжпланетні простори спрямований лет,
У майбутність якусь невідому;
І запитуєм часто себе ми самих
В ніч безсонну, в хвилинах важких:
„Чи повернемось ми ще додому?”

Грудень 1994

ЖИТТЯ — ЦЕ КАЗКА

„Життя — це казка”, — думала дитина...
„Затишний рай під янгольським крилом,
Де феї чарівні сидять кругом
І кожний день, мов радісна гостина,
А батька усміх, мами любе слово
Наводять ніччю сни якісь чудові.”

„О, ні! Не так воно, життя не казка” —
Доросла вже жаліється людина —
„Це рож колючих, сліз гірких долина,
Змагання, боротьба і смерть-поразка”,
„Життя — це меланхолія і туга” —
Самітник каже без рідні і друга,
А хворого життя — це лиш недуга,
Твердить учений, що життя — наука,
Перечить песиміст — „це вічна мука”,
Для активіста все життя — це праця!
Для гедоніста — розкіш у палацах;
Життя для багатьох — постійна небезпека,
Для нас усіх — це загадка велика.

Роздумуючи над життям своїм,
Сидить у ніч понуру і осінню,
У споминах увесь, зідхнувши важко,
На сторінках улюблених поем
Знайти бажає втрачений Едем
І мрію дорогу якусь безцінну.

І раптом, мов під дотиком небесним ласки,
Чудесної почув щебет він пташки
І забуває тугу цю невпинну,
А в усміху глибокий тоне жаль;
І бачить, як новий ось сонця схід
Запрошує у кращий, вічний світ...
І каже мудро, чи дитинно:
„А все ж таки життя — це казка
й радісний фінал.”

Жовтень 1993

ВІРА

*(Новонародженій Дороженькій
Внуці Вірочці)*

Нове життя, нова істота — Віра;
У Тобі велич зоряних безмеж,
Краса цвітуча весняних чудес,
Ти втіха довгождана і безмірна.

Супутниці Твої — Надія і Любов...
Тебе чекають соняшні світи,
Марії Богоматері Святий Покров
Благословитиме Твої сліди.

Ти вимолена вірою дитина;
Надземних таємниць невинний чар,
Із океану вічності перлина,
Нам Богом дана, найдорожчий дар.

Хай не захмарить сум Твоїх очей,
А щастя квітням вистелить дорогу,
І серця, Вірочко, свого відкрий пороги:
Будь радістю для Бога і людей.

Квітень 1993

НА ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ

Доні Надійці

Все надією будь і в надії живи,
І надійним світанком являйся усім,
Щоб у пору осінню і в час зимовий
Ти промінням весняним ясніла в душі.

І на крилах надії в майбутнє лети,
Кожний день із надією радо вітай,
Хай надіями рож Твої пахнуть сади,
Крізь дощі і сніги у душі неси май.

Внучці Вірочці

Вже рік один Ти, Вірочко, між нами,
Чаруєш нас тим милим усміхом своїм,
Ми все з Тобою серцем і думками,
Для нас також початком стала Ти новим.

У День Твій Уродин, немов у Свято
Якесь велике, ми зійшлись громадно тут,
Бажасмо Тобі із неба ласк багато,
Щасливого життя благословенну путь.

Березень 1994

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ

(для Внучки Вірочки)

Святий вже сходить Миколай із неба
З дарунками для чемних діточок,
І загостить теж, Вірочко, до Тебе
У тиху нічку, в сяєві зірок,
Як сніг розвісить прядиво пушисте.

Прийшов у митрі, в ризах золотистих,
Велична постать, сива борода,
А на обличчі усміх щирий, милий,
Так приязно і тепло спогляда,
І янголи круг нього білокрилі,

Що повний міх ось забавок розкрили:
Там коники, дзвіночки, казки чар
Про Білосніжку, карликів у лісі...
Але найкращий з неба Миколая дар —
Життя у Божій ласці та опіці.

Грудень 1994

МОЄ ПЕРШЕ РІЗДВО

*(Присвячую Внучці Вірочці
з нагоди її першого Різдва)*

Моє перше дитяче Різдво...
Чи це дійсність, чи казка і сон?
На сніжинці з небес Божество
Прилетіло і тут за вікном
Блисло зіркою; в хату ввійшло,
Вже не зірка, маленьке Дитя...
Усміхнулось і спати лягло
Під ялинки зеленим вершком.

Пахнув борщ і солодка кутя,
Запалали свічки на столі,
І ялинки поява свята —
Благовість, що говорить без слів.
Божих янголів вид променів,
А з колядкою гості прийшли,
Всі веселі, привіт на устах,
В серці крила надземні росли...
І Дитятко раділо у сні.

* * *

І колись, як по довгих літах
Переглянеш сторінки життя,
Чудеса пригадай зимові:
Як Ісусик і ти, ще дитя,
У цім першім зустрілись Різдві.

Січень 1994

ГІМНАЗІЯ В СТРИЮ

*(Написано з нагоди відкриття Стрийської
Гімназії і з'їзду колишніх учителів і
гімназистів у липні 1992 року, в Стрию)*

Гімназія в Стрию... минулого фрагмент,
Загублених скарбів віднайдена перлина;
Історія декад? Чи лиш один момент,
Якась одна, безмірно дорога хвилина,
Врятована з хаосу буднів, метушні...
Захована повік в душевній глибині.

Гімназія в Стрию... книжки, наука, друзі;
Учителів обличчя — приязні й суворі,
Стоїчні, сірі мури, а весна надворі
Нас кличе на дозвілля у шовковім лузі.
Були безсонні ночі, іспити й матура...
Та швидко це минало, мов осіння буря,
І у серцях мрійливих, юних гімназистів
Цвіло кохання перше, ідеально-чисте...
Тоді ішли на „Корзо”, щоб зустріти милу,
А тихі вечори їх зоряно водили.

Гімназія в Стрию... учителька життя:
Мов зірка провідна в світі чужі, незнані,
Де лютих хуртовин вітрами судна гнані
Шукали пристані в заморських десть містах.
А як залопотів вгорі наш рідний стяг,
Для правди і знання свої відкрила брами;
Запрошує теж нас на зустріч довгождану,
Де давні привітаються приятелі
В обіймах радості, при звуках щирих слів.
Зупиниться тут час і щезне даль просторів,
Забудуться недуги різні, старість, горе,
Як відгомоном юним серце заговорить
І гучно залунає гімназистів спів.

Прийміть привіт оцих віршованих рядків
І спогадів словесну китицю мою,
Щоб духом бути з Вами у далекому,
Та рідному і серцю близькому Стрию.

Червень 1992

МОЛОДІСТЬ

Безжурна молодість? Була вона, чи ні?
Чи може лиш ясні короткі інтервали...
Вже й журавлине кру в осінній даліні,
Хоч соловейки ще весну не доспівали.

Прийшлося юні мрії в невідому даль,
Крізь марево війни нести в роки тривожні,
Як лютував у світі смертоносний шал,
Шукати цвіту щастя в пилі придорожнім.

Вже старість... молодість лише далекий спомин;
А, може, вдасться недоспівану весну
Знайти в розкішнім ложі золотих хоромів,

Підняти й визволити з вікового сну;
Весняним розбудити, Великоднім дзвоном
Осінніх літ імлисту, сонну тишину.

Травень 1993

НЕДІЛЯ

Була колись неділя срібнодзвінна
В космічній грі співаючих церков...
Прохід за місто, в святість безгоміння,
Де зустрічались юність і любов.

Був ритм життя — спокійна рівномірність,
Ідилія святково світлих днів;
Тепло родинне, ідеали, вірність
Злагіднювали наступи віків.

Та ось війна... страхіття хуртовин!
І ми в простори розбрелись холодні...
А світ став безнедільним і чужим.

Та віримо, що на краю безодні
І на руїнах збурених святинь
Воскресне Він — недільний День Господній.

Листопад 1993

СМІХ БЛАЗНЯ

(*“Ridi, Pagliaccio” з опери “Pagliacci”*)

Регочися, блазню, хоч на серці важко...
Все життя твоє — арена, гра і цирк,
А душа у клітці, мов нещасна пташка,
Сміх твій божевільний — це відчаю крик.

Бо товпа не хоче сліз і мелодрам,
Внутрішніх конфліктів „Бути, чи не бути?”
У сміху й гульні бажає все забути,
Одягнути світ в комедії блахман.

Смійся, хоч брехня паношиться усюди,
Під добра покровом причаїлось зло,
Смійся, та гадюк не розбуди кубло,
Поки лихо спить, хай веселяться люди.

Смійся... Ні, грими! З очей хай блисне лють!
Кинь огнем на зміїв, правді глянь у вічі,
Не блазнуй, рости...людиною вже будь
З усміхом погідним на яснім обличчі.

Квітень 1994

ДОДОМУ ШЛЯХ

(“You can’t go home again” — Thomas Wolfe)

„Немає вже додому вороття” —
Сказав один письменник і мислитель;
Нелегко шлях знайти і не зблудити
В шаленій метушні цього життя.
І дім не той уже, не ті в нім люди,
Та й ми не ті вже, що були колись...
Чужими стали, мов якісь приبلуди,
Як птиці, що спічнуть і полетять кудись
Шукати того, що вже проминуло,
Про що лише в казках дитинних чули;

Садки вишневі біля хат зів’яли,
Кукіль ворожий на пшениць ланах,
Дніпрові води затруїв зухвалий
Тиран, що й усміх заморозив на устах.
Хоч як сумні оті картини темні,
Та ми задивлені в світи таємні,
У серці знайдемо додому шлях,
Очищений з намулу вже чужого,
Що заведе до рідного порога
По незатертих зоряних слідах.

Листопад 1994

ДВАДЦЯТЕ СТОЛІТТЯ

Ти повне жаху, революцій, війн...
Двадцять, в бурях зроджене століття;
Прокляттям стало ти для поколінь,
Та для героїв — піснею граніту.

Немов мара, крилом ти чорним крука
Вдаряло світ у темряві лячній,
То знову серед зойку, сліз і муки
Нам сяяло світанками надій.

Ти — голод, каторга, Чорнобиль,
Що з горя вибухнув і занімів...
І раптом в ті роки страхіть, жалоби
Твій клич Свободи грімко задзвенів.

Знов боротьба — Люципер, Михайл...
Двадцятого століття візія розп'ята;
Це смерти, чи народження лиш біль?
Чи ти кінець, чи лиш новий початок?

Серпень 1994

НОВІТНІЙ КАМЕНЯР

*(Присвячено проф. Володимирові Жилі
в 75-ліття його трудолюбивого життя)*

Все життя він на праці жертovníк поклав;
Добровільно ярмо в кам'янистий пустир
Він несе, кругом скелі без зелені трав,
Ранить ноги в пітьмі, погляд лине до зір.

Він пером-долотом нам видовбує шлях
Через гір непрохідних розлогий хребет,
Молот духа гримить у невтомних руках,
Рясним потом чола скропив свій монумент.

Розриває окови твердих темних скель
Незнання — в кожний день і годину і мить,
В мертвий світ камінюк ллє тепло рідних піль...
Відкриває нам очі на сонце й блакить;
Він для других живе, в праці бачить свій чар,
Чи герой він? Новітній лише каменяр.

Вересень 1994

НЕ НАМ СУДИЛОСЬ

Не нам судилось на цей світ прийти
В якомусь романтичному сторіччі,
Як зір шляхи вплітались таємничі
У чар життя, що вабив і пестив.

Доба пригод... були й затії зла,
Тріумф добра, любови юні драми;
За милий погляд лиш очей коханих
Еліта лицарів у бій ішла.

Це все лиш відгомін, осіннє листя,
Століть сліди — руїни і бур'ян...
Та перед нами далечі барвисті:

Іти назустріч соняшним вікам,
Нести весняну радість Благовісті
В нові світи — судилось тільки нам.

Вересень 1994

У НЕЗМІННОМУ РИТМІ ПРИРОДИ

*Кругом верхи дерев стрункі співучі,
Вгорі акорди золотистих струн,
В душі так соняшно, без тіні хмар,
Піти б кудись у далечі блискучі...*

ДЕРЕВО БІЛЯ ХАТИ

Бруньками заглядає у вікно весняно,
Привітом будить раннім птичих оперет,
Колише влітку віття так розкішно, п'яно...
Запрошує в тінистий, затишний намет.

А осінню надворі золото розкине,
Палатиме теплом огнистих кольорів,
Погасне непомітно в білині сніжинок
І стане срібно-білим чудом вечорів.

У даль зовуть ліси, та ніг і крил не має,
Сягнуло б верхом зір, та корінь не пускає,
Даремно з вітром рветься в політі стрімкім...

Намарно кличе гін стихійний, непокірний;
Залишиться все тут, як друг, супутник вірний,
Ніколи не покине свій родинний дім.

Липень 1992

ЧОГОСЬ ШУКАЮЧИ

Іду кудись... чогось шукаю...
Чого? Не знаю навіть сам;
Стежок загубленого раю?
Веселки кольористих брам?

Чи казки, що цвіла весною?
А вліті юности вогнів?
Та осінню лише спокою
Під тужним летом журавлів.

Чудес на зоряному небі
У білій величі зими...
А потім знову, наче лебідь,
В потоки попливу весни.

І так ходитиму щоднини,
Байдуже, дощ, чи заметіль...
Знайду ж колись оцю єдину
Життя свого мету і ціль.

Липень 1994

ПОЕЗІЯ ПАРКУ

І знову парк... позаду жар полудня,
Крикливих вулиць кам'яне довкілля;
У тишу цю врочисто-богомільну
Вступаю знов — тут наче гай і ліс,
Уявний в'їзд у джунглі десть безлюдні,
Оаза, острів серед мурів міст.
В ілюзії лісній цій, в час дозвілля
Я вчився від дерев і їх розмов,
Пізнав красу, надхнення і любов.

Ось шум дерев — таємні чую строфи...
Мрійливого романтика вірші,
Чи Улянда, чи може Айхендорфа,
Дзвінками грають фібрами душі;
А, може, відгомін чийхсь люблячих слів...
Далекий відгомін і ледве чутний,
Мов дотик ніжний на сумнім чолі,
І погляд теплий, ясний, незабутній
З прощальним словом на чужім розпутті,
Що згас і занімів в осінній млі...
Тепер заблис і знов озвався шумно
У шелесті розвіяних жалів,
В зеленому відлунні.

Мандрую в товаристві мрій і дум:
Сліди вчорашні і шляхи в будучність...
Кругом верхи дерев стрункі, співучі,
Вгорі акорди золотистих струн,
В душі так соняшно, без тіні хмар,
Піти б кудись у далечі блискучі!
Та що ж... іду лиш стежкою крізь парк.

Липень 1993

РАННЯ ОСІНЬ

Входить потайки з листям червоним
В синю далеч задивлена осінь,
Що з собою приносить і досі
З юних літ незів'ялий ще спомин.

У простори іде безгомінні,
В кольористій лісів панорамі;
Пригадались дні юні, весняні
У цій зустрічі тихій, осінній.

Вже приходить із листям червоним
В цю погідну і соняшну днину...
У картину сплелися єдину:
Синя даль, рання осінь і спомин.

Вересень 1993

ВЖЕ ОСІНЬ

Дуби паленіють, берези в тривозі...
В лісах причаїлася осінь;
Тремтять біля хати вже ранки морозні,
А квітка ще теплих днів просить.

У парку доріжка блукає безцільно...
Ідуть по ній люди самотні;
Згубили хвилини весняні, весільні,
Знаходять осінні, скорботні.

Махне ще крильцем десь метелик останній
В барвистій цій грі безголосій,
А серце відчує таємне прощання
І сумно промовить: вже осінь.

Вересень 1992

ОСІННІЙ ДЕНЬ

Стелить килим злотистий під ноги,
На бульварах запалює свічі,
Йде з тополями краєм дороги
У розкішній заграві щорічній.

Час пливе так спокійно, вдумчиво,
Мов діткнувся вже вічності грані...
Та в цій тиші п'янкій і пестливій
Хтось згадає і бурі й змагання:

Як огнисті помчалися коні,
На них лицарі — тисячі, сотні...
І легенди і звуки симфоній
Про осінній день в крові і злоті.

Жовтень 1993

МЕТАМОРФОЗА

У хаті сіро так, а там сніги й мороз;
Замерзле сонце десь між хмарами повисло...
Аж раптом крізь вікно рясне проміння блисло
І переносить нас у світ метаморфоз.

Кімната у потоках світла і тепла,
А стіни, двері, стіл — привітні, урочисті,
Поля на образах немов живі, цвітисті,
Ще й киця в цім кутку погідного житла.

Та не гостила довго соняшна хвилина,
Міражем розплилась в імлі ясна картина
І тінями снуються сумерки нічні.

Але моменти світлі в серці вже не згаснуть...
Промінчики того, що вічне і прекрасне
Блистітимуть усе в душевному вікні.

Лютий 1993

ЗИМОВІ БУДНІ

Замавки вже колядки, втіхи новорічні,
Богоявленських свіч огонь святий погас...
Гостили й відійшли в країни екзотичні —
Три Празники врочисті залишили нас.

Не нічка вже різдвяна і перлисті зорі...
Лиш пуста темно-біла з хмарами загроз,
Дні мляві, монотонні і вітри суворі,
А серед сніговій розлючений мороз.

Та годі з тих картин пітьми, зими і буднів
Творити у душі символіку сумну;
Бо в радості життя — ми смілі і могутні.

Тож крізь буденщину безбарвну і нудну
До обріїв прямуймо соняшних майбутніх,
А там зустрінемо Великдень і весну.

Лютий 1994

ПРИВІТ ВЕСНІ

Весну схопив хтось осяйну,
Під покривалом мряковин
Сховав у хмарній тьмі вершин;
Та птичий лет крізь тьму шмирнув
І небо й землю сколихнув
Та визволив весну з тенет.
В піснях її благовістив,
Промінням сонця оповив,
Дзвінку, завітчану, ясну
В розгойдану поклав блакить,
У вічність простягнув цю мить
Воскреслої весни.
Мов звуки срібної струни,
Розлив щебет свій чарівний
З весняно-соняшних орбіт:
Птичок палкий привіт.

Березень 1993

КЛИЧ ВЕСНИ

Розкрило небо свіжу голубінь...
Устами сонця землю цілувало,
Озвалися у пtiчому хоралі
Прелюдії нові, і творчі зміни
Дзвенять у всесвіті й душі людини —
Нові екстази візій і хотінь,
На обріях квітучі кличуть далі:

Кудись в екзотику чужих країн,
В міста предивні, замки старовинні,
Де острови морські купають хвилі,
Стирчать з-під снігу гір колючі шпилі,
Оази зелень на пісках пустинь;
Летіти нам ще на верхи вірлині,
Та в міжпланетні, зоряні світи... —

Це вічний клич співучої весни,
Що в серці юні мрії воскресив і сни.

Квітень 1994

З ПОГЛЯДОМ У ВІЧНІСТЬ

*Йде кудись в неznане, в темряву тривожну,
Зустрічає смерть, а вірить у життя,
Вірить у спасіння і в опіку Божу...*

ДВІ ДАТИ

*(„Усьому час-пора, і на все слухна хвилина
під небом: час народитися і час померти.”*

Еклезіаст 3;1,2)

*(„Я — воскресіння й життя. Хто вірує в
Мене, — хоч і вмере, буде жити.” Йоан 11;25)*

Дві дати лиш — народження і смерті —
Визначають дочасний шлях людини:
І сірі будні й далі голубині,
Тяжіння вниз і височінь стрімку,
Роки весни і старість невмолиму...
І плач і сміх і пісню гомінку;
Між дати ці, забуті завтра, стерті,
Вкладаємо весь зміст свого життя.

А потім що? Нірвана, небуття?
Лиш тінь того, що вже було й минуло,
Цвіло, росло... та все те проковтнула
Холодна ніч, бездонна самота?
Родився, вмер... і закінчилась драма,
В космічному щез безмежжі океану?
І заметушилися майстри пера, поети,
І пишуть оди, епоси й сонети,
Не сплять будівники теж, архітекти,
Здвигнули піраміди і собори,
Гримлять симфонії, могутні хори, —
Це композиторів величні твори.

Історик мовою століть говорить,
Вивчає астроном предивні зорі,
У статуях, різьбах і мальовилах
Являється мистців надхненна сила,
Філософи, учені богослови
Буття незмінні пізнають основи,
І безконечні все ведуть дебати;
А завойовники і генерали
Людською кров'ю славу здобували.
Бажання їх — з Горацієм сказати:
„Не весь уму — Non omnis moriar!”
А цього прагне цар, мудрець, сліпий кобзар...
Двох дат жахливі пута розірвати,
І хід історії на мить спинити,
Щоб записатись там в кількох рядках,
А, може, і на цілих сторінках
І в пам'яті людей хоч вічно жити.

Якої ж долі ждуть оті незнані
Герої будня: без гучних пеанів
На хліб насущний чесно заробляли,
Виховували й вивчили дітей,
З молитвою життя сплели, змагались...
І хоч признань і слави не зазнали,
Світилом стали вічних вартостей.
Чи дати ці народження і смерті —
Це відповідь на їхній труд і жертви?
О, ні! Терниста, праведна дорога
По колючках їх заведе до Бога,
Діла їх — книги вічної сюжет.
Ці дати дві — не присуду декрет:
Не альфа і омега вже людини,

Що від народження свого хвилини
Все невблаганної боїться смерти;
Чекає нас Христос, життя безсмертне,
В Небеснім Царстві радісний бенкет,
І з подивом пізнає люське серце
Закритий перед нами ще тепер цей —
Любови Божої незглиблений секрет.

Квітень 1992

НАЧЕ СВІЧКА ЗОРІВ

*(На Вічну Пам'ять Незабутньому Отцеві
Митратові Маріянові Бутринському)*

Він був радість і спів...

срібний голос дзвенів

У божественній тиші Собору,

Дивувались Святі з недосяжних верхів

І заслухані янгольські хори.

Серед праці, турбот все з довір'ям глядів

В невідоме химерної долі;

Наче свічка зорів, загрівав, променів,

Потім блимав і тлів...

передчасно погас

На Господнім жертovníм Престолі.

Залишив нам свій дар — Церкви рідної чар,

Віру в Бога і в силу народу,

І усмішку оцю, що мов сонце з-за хмар

Сяє вічно в час бурі й негоди.

Він не вмер...

Відлетів у країну чудес

Продовжати повік там, у ликах небес,

Свій дзвінкий недокінчений спів.

Липень 1992

ДІЯКОН БОЖИЙ І СЛУГА

*(Незабутньому і дорогому Товаришеві
бл. п. Протодияконові Миколі Орищуківі
на прощання)*

Так несподівано Ти відійшов...
Хоч у весняній радості зеленій
І в гомоні врочистому екстеній
Воскресний спів дзвенів і не втихав...
А Богоматері Святий Покров
Ясним промінням землю оповив
У рясності шовкових трав.

Ти ж відійшов ... сумний мотив,
Надгробні звуки Панахид
І сонце, дзвони і блакить
Сплелись в синтезі радісно-болючій,
Мов рожі, що в тернині зацвіли колючій.

Бо повелів Господь Тобі іти
Далеко у небесно-зоряні світи,
Де Літургії безнастанний спів...
І хоч родина в Тебе дорога
І вірний круг близьких приятелів,
Цей світ журби і втіх Ти залишив —
Бо Ти Диякон Божий і Слуга.

Травень 1995

ОПТИМІСТ

Він до сонця лине крізь навислі хмари;
Жде весни у час осінніх безнадій,
А зиму він бачить у різдвянім чарі,
Витканий зірками шлях тернистий свій.

Вірить, що вкінці до батьківської хати
Дальня путь скитальця знову приведе,
Що якусь сирітку приголубить мати,
Щастя їм також засяє золоте.

В цьому світі зла слідів добра шукає,
Хай кругом ненависть, та в душі любов!
Знайде на пустині пишну квітку раю,
Усміхнеться й далі йде відважно знов.

Йде кудись в незнане, в темряву тривожну,
Зустрічає смерть, а вірить у життя,
Вірить у спасіння і в опіку Божу,
У небесний дім Предвічного Отця.

Вересень 1992

НА ГРАНІ РОКІВ

Спічнуть в анналах пройдені роки,
Багато їх... а скільки ще? Не знаю,
В майбутньому надхнення вже шукаю,
Заповнити порожні ось листки.

Нові ідеї в книзі життєвій
Оформлення чекають; вперті мрії
Вдягнути треба в ямби і хореї...
Та далі в путь крізь бурі снігові.

І мов дорогоцінний скарб нести,
Записані на сторінках отих —
Жалі і радощі і сни рожеві.

Та не зблудити на шляхах крутих,
Лише дійти до вічної мети
Й віддати твір Небесному Творцеві.

Грудень 1993

ВІЧНОСТИ МОМЕНТ

Думками в зоряні літав світи,
Блукав шляхами у краї незнані,
Побачить вічності хотів сліди
У далині й безмежжі океанів.
Все надаремно... думав, зрозумів,
Що не мільйони світляних років
До вічності промощують дорогу;
Воскресних дзвонів тріумфальний спів
Торкнеться звуком Божого порога,
На плеса злине вічних берегів.

Мільйони літ — не вічність! Та один
Той великодній, весняний момент,
Що вирвався із часових тенет
І променіє сяєвом святим —
Це вічне, але все нове Сьогодні,
Що спочиває у руках Господніх:
В Небеснім Царстві Невечірній День,
Єдиний День, та повний і преславний;
Хвилина тут — столітній час створінь,
В моменті цім пророцтва діють давні.

Бо вічність — не вершини неосяжні,
Не соняшні системи, рух планет,
Не тасмнічі привиди-міражі;
Це дійсність, що не мірється й не важить:
Божественної повноти один момент.

Листопад 1993

У ТВОРЧИЙ СВІТ ЛЮДСЬКОГО ДУХА

Переклади з чужих мов

*...Де творчий дух в чудеснім хороводі
Все новостей вітає квітом,
Вдяга в надії злоті мальовила.*

Robert Frost
американський поет
1875-1963

ЗУПИНКА БІЛЯ ЛІСУ
В СНІГОВИЙ ВЕЧІР
(Stopping by Woods
on a Snowy Evening)

Чий ліс це — думав, пригадав;
В селі сусіднім хату мав,
Що я тут є, не знає він,
Сніг в лісі падав, не ставав.

Напевно дивувався кінь,
Що я в безлюдний світ пустинь,
Лісів, замерзлих вод забрив,
В цей найтемніший в році день.

Потряс кінь упряж, подзвонив,
Немов питає, хто тут зблудив,
Звук інший тишу сколихнув:
Вітрець і рух пушистих див.

Ліс чарівний в пільму пірнув,
Та я обітниці сповню:
Ще милі йти, тоді засну...
Ще милі йти, тоді засну.

Robert Frost

**STOPPING BY WOODS
ON A SNOWY EVENING**

Whose woods these are I think I know.
His house is in the village though;
He will not see me stopping here
To watch his woods fill up with snow.

My little horse must think it queer
To stop without a farmhouse near
Between the woods and frozen lake
The darkest evening of the year.

He gives his harness bells a shake
To ask if there is some mistake.
The only other sound's the sweep
Of easy wind and downy flake.

The woods are lovely, dark and deep,
But I have promises to keep,
And miles to go before I sleep,
And miles to go before I sleep.

Robert Frost
американський поет
1875-1963

ПРИЄМНІ ГОДИНИ **(Good Hours)**

В зимовий вечір сам, один
Я йшов, поговорить з ніким,
Лиш ряд хатинок, очі їх
В заметах сяли снігових.

Я, певно, мав людей гурток
У кожній хаті, звук скрипок;
Я глипнув у вікно світлиці
І молоді побачив лиця.

Я в товаристві цьому йшов,
Аж поки хат вже не знайшов,
З жалем вертався я в душі,
Та вікна вже погасли всі.

Скрипучий по снігу хід мій
На сонній вулиці сільській,
Мов профанація звучав,
А вечір зимовий мовчав.

Robert Frost

GOOD HOURS

I had for my winter evening walk —
No one at all with whom to talk,
But I had the cottages in a row
Up to their shining eyes in snow.

And I thought I had the folk within:
I had the sound of a violin;
I had a glimpse through curtain laces
Of youthful forms and youthful faces.

I had such company outward bound.
I went till there were no cottages found.
I turned and repented, but coming back
I saw no window but that was black.

Over the snow my creaking feet
Disturbed the slumbering village street
Like profanation, by your leave,
At ten o'clock of winter eve.

George Gordon, Lord Byron
англійський поет
1788-1824

ОКЕАН **(OCEAN)**

Є розкіш в непрохідних тих лісах,
Самотній берег — місце насолод,
Є товариство, де безлюдний шлях,
Глибоке море, хвиль дзвінких акорд;
Люблю людей, природа ж дар висот,
З розмов тих наших потайки я взяв
Усе, чим був, тепер є біля вод,
І в єдності космічній відчував
Я те, що висловить не міг, та не скривав.

Котися, темно-синій велетню, котись!
Даремно фльоти на верху пливуть;
Землі людський руїнник покоривсь
Тобі на березі; де водна путь,
Спустошення — діла твої; він тут
Не лиходій, хіба що в грі з життям,
Дощу мов крапля, що в глибинну лють
Із зойком кане, жертва бурунам,
Без гробу, без труни, подзвінь, незнаний нам.

Його сліди не для шляхів твоїх,
Поля твої не займе — ти встаєш,
Його стрясаєш із хребтів пливких,
Походом нищівним його гордиш,
Із лона свого кинеш до небес,
У шумі вод пінистих полетить
Із криком до богів своїх, там десь
Його надія — порт, затоки вид,
Жбурнеш ним до землі, нехай він там лежить.

Гармати, що торощать вал фортець
Гранітних, сіють трепет між людьми,
Монархів жах за мурами столиць,
Дубові змії з дужими грудьми,
Їх тлінного творця безумні сні:
Що він арбітр війни і твій владар, —
Лиш іграшка для тебе всі вони,
Сніжинка квола, хвиль твоїх удар
Розніс Армади гордість, Трафальгару скарб.

На берегах твоїх імперій хід:
Ассирія, Геллада, Картагена, Рим...
Від вод твоїх цей гинув вільний рід,
Тиранів теж; їх береги чужим
Корились — розпад і піски пустинь
На місці висохлих тепер країв;
Незмінний ти, хоч вод грайливих гін,
Без зморшок часу синь хвилястих брів,
Таким ти був тоді, в заранні творчих днів.

Величне дзеркало, Всесильний Бог
Себе там бачить в тучах; повсякчас —
Чи тиша, або буря, легіт, грім, сполох,
Льоди полярні, жар тропічних пляж, —
Безмежний, взнеслий, в русі раз-у-раз...
Ікона Вічності — престіл і храм
Незримого; з твоїх мулистих мас
Морські потвори вийшли; ти тут пан,
Всі служать, ти ж пливеш, бездонний, грізний, сам.

Тебе я, Океане, здавна полюбив,
Нестися на верхах твоїх грудей —
Хлоп'ям ще мріяв, із бульками плив,
За хвилями ганявся, їх пестій,
Радів я з ними, не лякавсь затій
Морських, страхи тут навіть чарівні;
Неначе був я син коханий твій,
Що довіряв тобі на буруні...
Торкнуся знов тебе, як в юні дні ясні.

(з Мандрівок Чайлда Геролда)
(from Childe Harold's Pilgrimage)

George Gordon, Lord Byron

O C E A N

There is a pleasure in the pathless woods,
There is a rapture on the lonely shore,
There is society where none intrudes,
By the deep sea, and music in its roar.
I love not man the less, but Nature more,
From these our interviews, in which I steal
From all I may be, or have been before.
To mingle with the universe, and feel
What I can ne'er express, yet can not all conceal.

Roll on, thou deep and dark blue ocean, roll!
Ten thousand fleets sweep over thee in vain;
Man marks the earth with ruin, his control
Stops with the shore; upon the watery plain
The wrecks are all thy deed, nor doth remain
A shadow of man's ravage, save his own,
When for a moment, like a drop of rain,
He sinks into thy depths with bubbling groan,
Without a grave, unknelled, uncoffined, and unknown.

His steps are not upon thy paths, thy fields
Are not a spoil for him, — thou dost arise
And shake him from thee; the vile strength he wields
For earth's destruction thou dost all despise,
Spurning him from thy bosom to the skies,
And send'st him, shivering in thy playful spray
And howling, to his gods, where haply lies
His pretty hope in some near port or bay,
And dashest him again to earth:- there let him lay.

The armaments which thunder-strike the walls
Of rock-built cities, bidding nations quake,
And monarchs tremble in their capitals;
The oak leviathans, whose huge ribs make
Their clay creator the vain title take
Of lord of thee, and arbiter of war; —
These are thy toys, and, as the snowy flake,
They melt into the nest of waves, which mar
Alike the Armada's pride or spoils of Trafalgar.

Thy shores are empires, changed in all save thee;
Assyria, Greece, Rome, Carthage — what are they?
Thy waters wasted them while they were free,
And many a tyrant since; their shores obey
The stranger, slave, or savage; their decay
Has dried up realms to deserts; not so thou,
Unchangeable save to thy wild waves' play;
Time writes no wrinkle on thy azure brow;
Such as creation's dawn beheld, thou rollest now.

Thou glorious mirror, where the Almighty's form
Glasses itself in tempests; in all time,
Calm or convulsed; in breeze, or gale, or storm,
Icing the pole, or in the torrid clime,
Dark-heaving; boundless, endless, and sublime; —
The image of Eternity, the throne
Of the Invisible; even from out thy slime
The monsters of the deep are made; each zone
Obeys thee; thou goest forth, dread, fathomless, alone.

And I have loved thee, Ocean! and my joy
Of youthful sports was on thy breast to be
Borne, like thy bubbles, onward: from a boy
I wanton'd with thy breakers - they to me
Were a delight; and if the freshening sea
Made them a terror — 'twas a pleasing fear,
For I was as it were a child of thee,
And trusted to thy billows far and near,
And laid my hand upon thy mane — as I do here.

(From "Childe Harold's Pilgrimage")

Thomas Gray
англійський поет
1716-1771

ЕЛЕГІЯ
(Elegy written in a Country Churchyard)

Вечірний дзвін, прощальний небосхил,
Ревуче стадо на шляху курнім,
Додому йде орач останком сил,
Лишає світ цей темряві й мені.

У проблісках вже блідне краєвид,
В повітрі — тиші урочистий чар,
Хоч на лету жучок ще десь бринить
І сонний звук колише ряд отар;

Хоч там із вежі, вкритої плющем,
До місяця сова жалі шле в ніч оту
На тих, що йдуть в тасмний цей терен,
Порушують її всевладну самоту.

Де берести тугі, тінь тисових заслон,
Купки землі і цвілі скрізь лежать,
У келіях вузьких тут вічним сном
Цього села невчені предки сплять.

Ні ранку вже кадильного вітрець,
Ні ластівки щебет із хатніх огорож,
Ні півня клич, чи з трубкою їздець
Не піднесе вже їх з могильних лож.

Родинне вогнище вже не для них,
Жінки з вечерею уже не ждуть;
Не привітає їх дзвінкий дівчорічний сміх,
І на колінах їх не обнімуть.

Жнива корились часто їх серпам
І непокірний ґрунт плуг їхній борознив;
Як радісно везли людей на лан!
Як їх удар лісів верхи клонив!

Ви, честолюбці, з праці їх не кпять,
З утіх буденних, невідомих діл,
Хай маєстат без глузу слухає цей звіт:
Аннаи скромні мешканців могил.

Герби величні і потуги блиск,
Приваб краси й багатство золоте —
В єдинім місці зійдуться колись:
Бо й слави шлях до гробу заведе.

Не дорікайте гордовито їм,
Що без трофеїв їх пусті гроби,
Як у просторій пишності склепінь
Дзвенять пеани вічної хвальби.

Чи там, де урни чар, погруддя твір,
Повернеться в хороми їхній дух?
Чи почесть пил німий пірве до зір,
Промовлять лестощі до мертвих вух?

А, може, в забутті лежить тут теж
Десь серце, сповнене колись огню,
І руки, що могли б нести імперій жезл,
Чи ліру до екстаз будить зі сну.

Знання очам їх не відкрило дар
Сторінок мудрости з грубезних книг;
В нужді холодній гас шляхетний жар,
Замерз потік душевних сил ясних.

Так, як жемчуг з промінням осяйним
Є скритий в глибині морських печер;
І квітка десь цвіте небачена ніким,
Що запахом не звеселить пустир.

Сільський десь Гемпден,* що відважно грудь
Тиранам ставив серед рідних нив,
Незнаний Мілтон, може, закінчив тут путь,
І Кромвел, що людської крови не пролив.

Приймати оплески гучні сенатських заль,
Відкинути згідливо жах терпінь,
Достатками на вдячний сипати загал,
Ввійти в історію для поколінь,

Їм не судилось: не лише чеснот
Звузився круг, але й злочинний тяг;
Не довелось брести по трупах до висот,
Закрити людям брами співчуття:

Затаювать докори правди у душі
І здушувати сорому пекучий біль,
Чи в храмовій величності й красі
Кадилом муз окутувать престіл.

Далеко від юрби безглузких борикань
Розсудно йшли, не знали манівців;
Долиною життя їх шлях окремо й сам
Незмінно прямував у тишину віків.

Щоб від зневаг ці кості берегти,
Похилий пам'ятник стоїть отут;
Невмілим словом, стилем різьб простим
Прохожих просить мертвих пом'януть.

Імена і роки — неграмотних твір муз —
Займають місце слави і поем;
Стихи біблійні для побожних душ
Навчають моралістів смертних тем.

Бо хто з тих жертв у забутті німім
Покинув сам приємний світ турбот,
Тепло ясного дня, привітний дім,
І тужно не оглянувся назад?

Обіймів прагне ще душа в розлуці тій,
А око, поки згасне, — теплих сліз;
Шумить із гробу ще життя прибій
І в попелі вогні палають скрізь.

Про Тебе**, що забутих мертвих не забув
У скромних цих записаних рядках,
Спитає дехто, може, — хто він був,
Як сяде тут заглиблений в думках;

Тоді якийсь розкаже, може, сивий дід:
„Він на світанку часто тут бував,
Росу стрясав його поспішний хід,
Щоб сонце зустрічати серед трав.

„В підніжжі тих дрімаючих берез,
Яких круте коріння високо стирчить,
Видніла тінь його опівдні біля плес
Потока, слухаючи як вода дзюрчить.

„Там попри ліс, з насмішкою немов,
Химерно верзучи щось, він бродив,
То горем знов придавлений ішов,
Мов божевільний, чи в коханні нещаслив.

„Одного дня його вже на горбку
Не бачив я під любим деревом,
І вранці знову пуста при струмку,
Не був у полі, в ліс не йшов тайком.

„В наступний день я спів чув жалібний, —
Його на цвинтар з церкви принесли;
Підходь, читай (ти вмієш) напис цей
Під терням на граніті гробних плит.”

Нагробний напис

Тут голову склонив на грудь землі
Юнак, що щастя й слави не зазнав;
На рід свій від науки не почув жалів
І меланхолії супутником він став.

Мав щедре серце, фальш душі не скув;
Одержав нагороду з Божих рук:
Все горю дав, що мав — сльозу гірку,
Найбільший з неба дар йому — це друг.

Та годі вже заслуг тих прибавлять,
Чи хиб шукати в їх лячних місцях
(Де з острахом, в надії всі лежать),
На лоні свого Бога і Отця.

*John Hampden — вояк-патріот, якого мужність під час громадянської війни перевершив тільки його політичний хист як державного мужа.

* *Починаючи від цього місця аж до кінця поеми поет має на думці свого приятеля Річарда Веста (Richard West).

Thomas Gray

**ELEGY WRITTEN
IN A COUNTRY CHURCHYARD**

The curfew tolls the knell of parting day,
The lowing herd wind slowly o'er the lea,
The ploughman homeward plods his weary way
And leaves the world to darkness and to me.

Now fades the glimmering landscape on the sight,
And all the air a solemn stillness holds,
Save where the beetle wheels his droning flight,
And drowsy tinklings lull the distant folds:

Save where from yonder ivy-mantled tower
The moping owl does to the moon complain
Of such as, wandering near her secret bower,
Molest her ancient solitary reign.

Beneath those rugged elms, that yew-tree's shade
Where heaves the turf in many a mouldering heap,
Each in his narrow cell for ever laid,
The rude forefathers of the hamlet sleep.

The breezy call of incense-breathing morn,
The swallow twittering from the straw-built shed,
The cock's shrill clarion, or the echoing horn,
No more shall rouse them from their lowly bed.

For them no more the blazing hearth shall burn,
Or busy housewife ply her evening care:
No children run to lisp their sire's return,
Or climb his knees the envied kiss to share,

Oft did the harvest to their sickle yield,
Their furrow oft the stubborn glebe has broke;
How jocund did they drive their team afield!
How bowed the woods beneath their sturdy stroke!

Let no ambition mock their useful toil,
Their homely joys, and destiny obscure;
Nor grandeur hear with a disdainful smile
The short and simple annals of the poor.

The boast of heraldry, the pomp of power,
And all that beauty, all that wealth e'er gave
Awaits alike th'inevitable hour: —
The paths of glory lead but to the grave.

Nor you, ye proud, impute to these the fault,
If memory o'er their tomb no trophies raise,
Where through the long-drawn aisle and fretted vault
The pealing anthem swells the note of praise.

Can storied urn or animated bust
Back to its mansion call the fleeting breath?
Can honor's voice provoke the silent dust,
Or flattery soothe the dull, cold ear of death?

Perhaps in this neglected spot is laid
Some heart once pregnant with celestial fire,
Hands, that the rod of empire might have swayed,
Or waked to ecstasy the living lyre.

But knowledge to their eyes her ample page,
Rich with the spoils of time, did ne'er unroll;
Chill penury repressed their noble rage,
And froze the genial current of the soul.

Full many a gem of purest ray serene
The dark unfathomed caves of ocean bear:
Full many a flower is born to blush unseen,
And waste its sweetness on the desert air.

Some village-Hampden*, that with dauntless breast
The little tyrant of his fields withstood;
Some mute inglorious Milton here may rest,
Some Cromwell, guiltless of his country's blood.

Th' applause of listening senates to command,
The threats of pain and ruin to despise,
To scatter plenty o'er a smiling land
And read their history in a nation's eyes,

Their lot forbade: nor circumscribed alone
Their growing virtues, but their crimes confined;
Forbade to wade through slaughter to a throne,
And shut the gates of mercy on mankind;

The struggling pangs of conscious truth to hide,
To quench the blushes of ingenuous shame,
Or heap the shrine of luxury and pride
With incense kindled at the Muse's flame.

Far from the madding crowd's ignoble strife,
Their sober wishes never learned to stray;
Along the cool sequestered vale of life
They kept the noiseless tenor of their way.

Yet e'en these bones from insult to protect
Some frail memorial still erected nigh,
With uncouth rhymes and shapeless sculpture decked
Implores the passing tribute of a sigh.

Their name, their years, spelt by the 'unlettered Muse,
The place of fame and elegy supply:
And many a holy text around she strews,
That teach the rustic moralist to die.

For who, to dumb forgetfulness a prey,
This pleasing anxious being e'er resigned,
Left the warm precincts of the cheerful day,
Nor cast one longing, lingering look behind?

On some fond breast the parting soul relies,
Some pious drops the closing eye requires;
E'en from the tomb the voice of Nature cries,
E'en in our ashes live their wonted fires.

For thee**, who, mindful of th' unhonored dead,
Dost in these lines their artless tale relate;
If chance, by lonely contemplation led,
Some kindred spirit shall enquire thy fate

Haply some hoary-headed swain may say,
"Oft have we seen him at the peep of dawn
Brushing with hasty steps the dews away,
To meet the sun upon the upland lawn;

"There at the foot of yonder nodding beech
That wreathes its old fantastic roots so high,
His listless length at noon-tide would he stretch,
And pore upon the brook that babbles by.

"Hard by yon wood, now smiling as in scorn,
Muttering his wayward fancies he would rove;
Now drooping, woeful-wan, like one forlorn,
Or crazed with care, or crossed in hopeless love.

"One morn I missed him on the customed hill,
Along the heath, and near his favorite tree;
Another came; nor yet beside the rill,
Nor up the lawn, nor at the wood was he;

"The next, with dirges due in sad array
Slow through the church-way path we saw him borne —
Approach and read (for thou canst read) the lay
Graved on the stone beneath yon aged thorn."

The Epitaph

Here rests his head upon the lap of earth
A youth, to fortune and to fame unknown;
Fair science frowned not on his humble birth
And melancholy marked him for her own.

Large was his bounty, and his soul sincere;
Heaven did a recompense as largely send:
He gave to misery all he had, a tear;
He gained from heaven('twas all he wished) a friend.

No farther seek his merits to disclose,
Or draw his frailties from their dread abode
(There they alike in trembling hope repose),
The bosom of his Father and his God.

* John Hampden, a soldier-patriot whose courage during the Civil War was surpassed only by his statesmanship.

**The reference here and in the rest of the poem is to Gray's friend, Richard West.

Peter Wasyl Kuzyk
сучасний канадський поет
українського походження

П'ЯТЬ СОТЕНЬ ГЕРОЇНЬ* **(Death of the Five Hundred)**

Термопіль прославляємо велич і чар
І „Легкої Бригади” потужний удар,
Та шануємо гідно геройські діла
Усесвітніх чемпіонів, борців проти зла.
Але є ще герої, що десь в забутті
За ідеї вмирають, незнані, святі...
Про таких героїнь розповім вам тепер,
П'ять сотень непоборних у лагрі Кінгір,
Це в'язниця Кінгір, табір там Караганди,
Комунізму раби і його пропаганди.

Героїнь тут п'ятсот серед пекла примар,
Що життя поклали на свободи віттар!
Рука в руку ішли, молитви на устах,
Не зважали на ката, погрози і жах,
Бо свободу здобудуть в геройській борні!
І задивлені в небо, крізь пекла вогні
Проти танків ішли, що вже сіяли смерть
І зі співом вмирали в рядах нових жертв.
Вони йшли і співали (а танки мов звір):
„За свободу для всіх тут у лагрі Кінгір.”

П'ять сотень героїнь — наче зрубаний ліс
І розчавлена маса з-під танків коліс!
Для жінок тих п'ятсот воля — їх ідеал,
П'ять сотень героїнь без публічних похвал!
Кожний танк багрянів кров'ю людських сердець,
Брами волі закрито, та це не кінець...
Умираючих тіл кожний член, нерв і кров
Безнастанно кричали: „Послужимо знов!
Кожний залишок гордо нестиме наш стяг,
Бо спочити не можемо на рідних полях!”

*Присвячено пам'яті п'яťох сотень українських жінок,
інтернованих у советському концтаборі Кінгірі біля Караганди,
які згинули геройською смертю під московськими танками
26 червня 1954 року.

Peter Wasyl Kuzyk

DEATH OF THE FIVE HUNDRED

We have praised the stand at Thermopylae made,
We marvel at the charge of the Light Brigade
And most duly respect the valorous deeds
Of heroic men, of the various creeds.
But what of the heroes who die alone,
Whose cause and whose valour remain unknown...?
Then of such heroes you now shall hear,
Five hundred strong, of the camp Kingir.
Prison Kingir, near the camp Karaganda,
Slaves of the 'Commie' and his propaganda!

Five hundred heroes (who died in Hell's jaws!)
Five hundred women with freedom their cause!
Linked arm in arm and armed with a prayer
They defied the Red Master, his threat and his dare.
They would win back their freedom! They knew that right well
As they prayed unto Heaven and readied for Hell.
They would stop the Red tank force by blocking its path
And bravely they sang as they marched unto death.
They marched and they sang: (as the tanks rumbled near)
"Freedom for all in the slave camp, Kingir!"

Five hundred heroes with bodies all mashed,
As the tanks rumbled onward and twisted and splashed!
Five hundred women with freedom their cause,
Five hundred heroes... and not one applause!
And crimson each tank was all strewn with gut,
The door unto freedom had opened and shut...
Yet, from out the dying, each limb and each nerve
Shouted violently: "We will serve, we will serve!
Proudly each remnant will our banner brest,
For we shall not rest, no... we shall not rest!"

Justinus Kerner
німецький поет
1786-1862

ПІСНЯ МАНДРІВНИКА **(Wanderlied)**

Пора! Ще напились
Шумного вина,
Мої дороги, час
Прощатися нам.
Покину вас, гори,
І батьківський дім!
У далеч нестримний
Мене кличе гін.

Бо й сонце не стане
На небі, все йде,
У світ його тягне,
Морями веде.
А берег самотній —
Не пристань для хвиль,
Женуть владно бурі
Просторами піль.

Хмарки поспішають
І пташка летить.
Далеко від хати
Спів рідний дзвенить.
Юнак кудись рветься
Крізь ліс і поля,
Подібно, як мати,
Мандрівна земля.

Вітають знайомі
З мандрівок морських —
Із рідного краю
Вгорі ось пташки;
Квітки довірочно
Запахли вже тут,
Це пахоці поля
З вітрами пливуть.

Пташки добре знають
Батьків його дім,
Квітки ж садив любий
На китицю він.
І люба іде з ним,
Все близько вона,
І рідною стала
Чужа сторона.

Justinus Kerner

WANDERLIED

Wohlauf, noch getrunken
Den funkelnden Wein!
Ade nun, ihr Lieben!
Geschieden muß sein.
Ade nun, ihr Berge,
Du väterlich Haus!
Es treibt in die Ferne
Mich mächtig hinaus.

Die Sonne, sie bleibt
Am Himmel nicht stehn,
Es treibt sie, durch Länder
Und Meere zu gehn.
Die Woge nicht haftet
Am einsamen Strand,
Die Stürme, sie brausen
Mit Macht durch das Land.

Mit eilenden Wolken
Der Vogel dort zieht
Und singt in der Ferne
Ein heimatlich Lied.
So treibt es den Burschen
Durch Wälder und Feld,
Zu gleichen der Mutter,
Der wandernden Welt.

Da grüßen ihn Vögel
Bekannt überm Meer,
Sie flogen von Fluren
Der Heimat hieher;
Da duften die Blumen
Vertraulich um ihn,
Sie trieben vom Lande
Die Lüfte dahin.

Die Vögel, die kennen
Sein väterlich Haus.
Die Blumen einst pflanzt er
Der Liebe zum Strauß,
Und Liebe, die folgt ihm,
Sie geht ihm zur Hand:
So wird ihm zur Heimat
Das ferneste Land.

Friedrich Rückert
німецький поет
1788-1866

ЗА РОКІВ СОРОК **(Mit vierzig Jahren)**

За років сорок до вершка дійшли ми,
Спинились, глянули назад;
Там щастя тихе ось лежить дитини,
А там — світ юности й принад.

Ще раз поглянь і, відпочавши, далі
Ступай, мандрівний кий в руках;
Кругом тебе — гірський хребет чималий,
Не тут, потойбіч сходить шлях.

Не треба більше вгору вже спинатись,
Додолу шлях потягне сам,
З тобою склониться, почне щезати,
Не стямишся, що ти вже там.

Friedrich Rückert

MIT VIERZIG JAHREN

Mit vierzig Jahren ist der Berg erstiegen,
Wir stehen still und schaun zurück;
Dort sehen wir der Kindheit stilles liegen
Und dort der Jugend lautes Glück.

Noch einmal schau, und dann gekräftigt weiter
Erhebe deinen Wanderstab!
Hindehnt ein Bergesrücken sich, ein breiter,
Und hier nicht, drüben gehts hinab.

Nicht atmend aufwärts brauchst du mehr zu steigen,
Die Ebene zieht von selbst dich fort;
Dann wird sie sich mit dir unmerklich neigen,
Und eh du denkst, bist du im Port.

Joseph von Eichendorff
німецький поет
1788-1857

ВЕЧІРНЯ ПІСНЯ **(Abendlied)**

Доли й верхи просторі,
О, лісе чарівний,
Ти в радості і в горі
Притулок мій святий!
Десь гомонить невпинно
Обманюваний світ,
Відкрий ще раз гостинню
Зелений свій намет!

Коли почне світати,
Земля в імлі тремтить,
Ще й спів пташок крилатих,
Що в серці аж дзвенить:
Тоді хай миттю щезне
Земний цей біль увесь,
І юно ти воскреснеш
В красі нових чудес!

Написано тут слово
У затишку ліснім,
Щоб жити правдомовно,
Добро творити всім.
Читав слова ці ревно
В їх простоті ясній,
І став мій дух вже певний
І вірний правді цій.

Покину незабаром
Тебе й далеко там...
Десь на чужих бульварах
Побачу гру життя;
В житті тім метушливім
Могутність твоїх слів
Мені душевні крила
Подасть, а серцю спів.

Joseph von Eichendorff

ABENDLIED

O Täler weit, o Höhen,
O schöner, grüner Wald,
Du meiner Lust und Wehen
Andächtger Aufenthalt!
Da draußen, stets betrogen,
Saust die geschäftige Welt.
Schlag noch einmal die Bogen
Um mich, du grünes Zelt!

Wenn es beginnt zu tagen,
Die Erde dampft und blinkt,
Die Vögel lustig schlagen,
Daß dir dein Herz erklingt:
Da mag vergehn, verwehen
Das trübe Erdenleid,
Da sollst du auferstehen
In junger Herrlichkeit!

Da steht im Wald geschrieben
Ein stilles, ernstes Wort
Von rechtem Tun und Lieben
Und was des Menschen Hört.
Ich habe treu gelesen
Die Worte, schlicht und wahr,
Und durch mein ganzes Wesen
Wards unaussprechlich klar.

Bald werd ich dich verlassen,
Fremd in die Fremde gehn,
Auf buntbewegten Gassen
Des Lebens Schauspiel sehn;
Und mitten in dem Leben
Wird deines Ernsts Gewalt
Mich Einsamen erheben
So wird mein Herz nicht alt.

Friedrich Schiller
німецький поет
1759-1805

ДО РАДОСТИ **(An die Freude)**

Радосте, о Божа іскро,
Дочко з елізійських піль,
Ми, вогнем надхненні, бистро
Перед твій ввійшли престіл.
Чари знов твої з'єднали,
Що дух моди розлучив;
Люди всі братами стали,
Де твій ніжний помах крил.

Хор

Обніміться, мільйони!
Всьому світу цей привіт!
Браття — вище зір, планет
Батька любого хороми.

Кому в світі пощастило,
Щиру приязнь він знайшов,
Хто дружину має милу,
З нами хай радіє знов!
Навіть, хто одну людину
Зве своєю на землі!
Хто ж не може, хай покине
Цей гурток приятелів.

Хор

Хай в земному цьому колі
Володіє співчуття,
Що до зір веде, а там
Незбагнений на престолі.

Радість п'ють усі створіння
З матері-землі грудей;
Добрі й злі ідуть невинно,
Де рожевий слід по ній.
Всіх цілує, грона родить,
Дасть нам друга без тривоги;
Насолоду черв знаходить,
Херувим же там, де Бог.

Хор

Ниць ви впали, мільйони?
Чи пізнає світ Творця?
Вгору піднесіть серця!
Вище зір Його хороми.

Радість — це пружиста сила
Вічних рухів космосу.
Радість цокає в міриллі
Усесвітнього часу.
Із землі виводить квіти,
А світила із висот,
Сфери оберта в орбітах,
Їх не бачить телескоп.

Хор

Радо, як сонця в розлогих,
Мчать величних небесах,
Радісно проходьте шлях,
Як герой до перемоги.

В правди дзеркалі вогнистім
Радість мудреця віта,
На шпилі чеснот пречисті
Озоряє путь святця.
Віри соняшні вершини
Стяг її благословить,
Крізь щілини домовини
З хорів янгольських глядять.

Хор

Стійте мужньо, міліони,
В час терпінь за кращий світ!
Там же, вище зір, планет
Бог Великий вас пригорне.

Хоч боги не ждуть заплати,
Слід піднятися до них.
Горе й злидні звеселяти,
З радістю гостити їх.
Пімсту і злобу забути
І простити ворогам.
Хай не зносять біль покути,
Волю не дають сльозам.

Хор

Книгу боржників спалили!
Хай примириться весь світ!
Браття — вище зір, планет
Судить Бог, як ми судили.

Радість піниться в бокалах;
В шумі золотистих вин
Доброту п'ють канібали,
Слабодух — геройський гін.
На місцях вам не сидіти,
Келех повний вже кружля,
Бризнуть до небес привіти:
Духу доброму хвала!

Хор

Той, якого славлять зорі,
Величає Серафим,
Чарка ця з вином шумким
Духові благому вгорі!

Мужність у важкім терпінні,
Поміч для невинних сліз,
У присязі все незмінні,
Правду — друг, чи горлоріз,
Гордість перед царським троном, —
Треба, то й рискуй життям —
Для людей заслуг — корона,
А загибель брехунам!

Хор

**В дружнім крузі цім священнім
При вині ще присягніть:
Цій обітниці служить, —
В суді зорянім, надземнім!**

Friedrich Schiller

AN DIE FREUDE

Freude, schöner Götterfunken,
Tochter aus Elysium,
Wir betreten feuertrunken,
Himmlische, dein Heiligtum.
Deine Zauber binden wieder,
Was die Mode streng geteilt;
Alle Menschen werden Brüder,
Wo dein sanfter Flügel weilt.

Chor

Seid umschlungen, Millionen!
Diesen Kuß der ganzen Welt!
Brüder – überm Sternenzelt
Muß ein lieber Vater wohnen.

Wem der große Wurf gelungen,
Eines Freundes Freund zu sein,
Wer ein holdes Weib errungen,
Mische seinen Jubel ein!
Ja – wer auch nur eine Seele
Sein nennt auf dem Erdenrund!
Und wer's nie gekonnt, der stehle
Weinend sich aus diesem Bund.

Chor

Was den großen Ring bewohnt,
Huldige der Sympathie!
Zu den Sternen leitet sie,
Wo der Unbekannte thronet.

Freude trinken alle Wesen
An den Brüsten der Natur;
Alle Guten, alle Bösen
Folgen ihrer Rosenspur.
Küsse gab sie uns und Reben,
Einen Freund, geprüft im Tod;
Wollust ward dem Wurm gegeben,
Und der Cherub steht vor Gott.

Chor

Ihr stürzt nieder, Millionen?
Ahnest du den Schöpfer, Welt?
Such' ihn überm Sternenzelt!
Über Sternen muß er wohnen.

Freude heißt die starke Feder
In der ewigen Natur.
Freude, Freude treibt die Räder
In der großen Weltenuhr.
Blumen lockt sie aus den Keimen,
Sonnen aus dem Firmament,
Sphären rollt sie in den Räumen,
Die des Sehers Rohr nicht kennt.

Chor

Froh, wie seine Sonnen fliegen
Durch des Himmels prächt'gen Plan,
Wandelt, Brüder, eure Bahn,
Freudig, wie ein Held zum Siegen.

Aus der Wahrheit Feuerspiegel
Lächelt sie den Forscher an.
Zu der Tugend steilem Hügel
Leitet sie des Dulders Bahn.
Auf des Glaubens Sonnenberge
Sieht man ihre Fahnen wehn,
Durch den Riß gesprengter Särge
Sie im Chor der Engel stehn.

Chor

Duldet mutig, Millionen!
Duldet für die bess're Welt!
Droben überm Sternenzelt
Wird ein großer Gott belohnen.

Göttern kann man nicht vergelten;
Schön ist's, ihnen gleich zu sein.
Gram und Armut soll sich melden,
Mit den Frohen sich erfreun.
Groll und Rache sei vergessen,
Unserm Todfeind sei verziehn.
Keine Träne soll ihn pressen,
Keine Reue nage ihn.

Chor

Unser Schuldbuch sei vernichtet!
Ausgesöhnt die ganze Welt!
Brüder – überm Sternenzelt
Richtet Gott, wie wir gerichtet.

Freude sprudelt in Pokalen;
In der Traube goldnem Blut
Trinken Sanftmut Kannibalen,
Die Verzweiflung Heldenmut –
Brüder, fliegt von euren Sitzen,
Wenn der volle Römer kreist,
Laßt den Schaum zum Himmel spritzen:
Dieses Glas dem guten Geist!

Chor

Den der Sterne Wirbel loben,
Den des Seraphs Hymne preist,
Dieses Glas dem guten Geist
Überm Sternenzelt dort oben!

Festen Mut in schwerem Leiden,
Hilfe, wo die Unschuld weint,
Ewigkeit geschwornen Eiden,
Wahrheit gegen Freund und Feind,
Männerstolz vor Königsthronen, –
Brüder, gält' es Gut und Blut –
Dem Verdienste seine Kronen,
Untergang der Lügenbrut!

Chor

Schließt den heil'gen Zirkel dichter,
Schwört bei diesem goldnen Wein,
Dem Gelübde treu zu sein,
Schwört es bei dem Sternenrichter!

Adam Mickiewicz
польський поет
1798-1855

ОДА ДО МОЛОДОСТИ **(Oda Do Młodości)**

Без серця й духа — кістяків народи;
Подай, о молодосте, крила!
Хай полечу над мертвим світом
В облудну райську насолоду:
Де творчий дух в чудеснім хороводі,
Все новостей вітає квітом,
Вдяга в надії злоті мальовила.

Хай той, кого вже вік морочить,
Чоло порите вниз схиливши кволо,
Таке лиш бачить світу коло,
Яке тупі сприймають очі.

Ти, молодосте, у надземне
Літай і сонця оком
Пронизуй маси безіменні
Людей у всесвіті широкім.

Додолу глянь — імла там вічно плаче,
Гнилизни поле багнами залляте:

Земля це!

Гляди, на води мертві, неприступні
Злетів ось змій якийсь у шкаралупі.

Він сам собі стерно й човно щербате;
Шукає жертви з меншого створіння,
То вгору, то в глибінь пірне безкрилу:
Його не пестить хвиля, ні він хвилю;
Враз наче булька приснув об каміння.
Ніхто не знав життя його, не знає згуби:
Це самолюби!

Ти, молодосте, п'єш тоді перлистий
Нектар життя, як інших угощаю:
Серця напоїть радість раю,
Як у мережі зв'яжуться злотистій.

Тож спільно ідім, юні друзі,
До щастя всіх в земному крузі;
У єдності сильні, розумні й шалені,
Тож спільно ідім, юні друзі!...
Щасливий і той, хто упав серед бою,
Якщо в своїм ділі жертвеннім
Щаблем став для інших до слави героїв.
Тож спільно ідім, юні друзі!...
Хоч шлях цей ховзкий і похилий,
Насильство і неміч не впустить;
Насильство хай зрушить злу силу,
А молодість неміч примусить.

Хлоп'ям хто в колисці стяв голову Гидрі,
Молодиком вдусить Кентавра,
З пекельної муки він жертву теж видре
І піде до неба по лаври.
Туди посягай, куди зір не сягає;
Ломи, що твій розум не зломить,
О, юносте! Льотом орлиним літаєш,
Рам'я твоє зло все розгромить.

Плече-у-плече! Ланцюгами любови
Опоясуймо землю кулисту!
Думками роздуймо потугу вогнисту,
Це вогнище духа й обнови! ...
Покинь, земле, стійкість світу,
Свіжими котись шляхами,
Цвіль зітри й пусти з вітрами,
Пригадай зелені літа.

Як у просторах безладу і ночі,
Стихійних сил у боротьбі з собою,
Одним „Хай буде” Божеським і творчим
Світ дійсний виринув на небозводі;
Шумлять вітри, у глиб стікають води,
А зорі сяють вишньою красою —

Так серед народів ще темно і глухо:
Стихії жадоби ще в збройнім розгоні,
Любов'ю серця вже палають холодні
І вийде з хаосу світ духа:
Це молодість зродить його в своїм лоні,
А приязнь з'єднає у вічному гроні.

Тріщать всюди криги вже льоду,
Пересудів бліднуть тяж тіні,
Вітай нам, світанку свободи,
З тобою йде сонце спасіння.

Грудень 1820

Adam Mickiewicz

ODA DO MŁODOŚCI

Bez serc, bez ducha, to szkieletów ludy;
Młodości! dodaj mi skrzydła!
Niech nad martwym wzlecę światem
W rajsą dziedzinę ułudy:
Kędy zapał tworzy cudy,
Nowości potrzasa kwiatem
I obleka w nadziei złote malowidła.

Niechaj, kogo wiek zamroczy,
Chyląc ku ziemi poradłone czoło,
Takie widzi świata koło,
Jakie tępymi zakreśla oczy.

Młodości! ty nad poziomy,
Wylatuj, a okiem słońca
Ludzkości całe ogromy
Przeniknij z końca do końca.

Patrz na dół — kędy wieczna mgła zaciemia
Obszar gnuśności zalany odmętem:
To ziemia!

Patrz, jak nad jej wody trupie
Wzbił się jakiś płaz w skorupie.
Sam sobie sterem, żeglarzem, okrętem;
Goniąc za żywiołkami drobniejszego płazu,

To się wzbija, to w głąb wali:
Nie Ignie do niego fala ani on do fali;
A wtem jak bańka prysnął o szmat głazu.
Nikt nie znał jego życia, nie zna jego zguby:
To samoluby!

Młodości! tobie nektar żywota
Natenczas słodki, gdy z innymi dzielę:
Serca niebieskie poi wesele,
Kiedy je razem nić powiąże złota.

Razem, młodzi przyjaciele!...
W szczęściu wszystkiego są wszystkich cele;
Jednością silni, rozumni szaleń,
Razem, młodzi przyjaciele!...
I ten szczęśliwy, kto padł wśród zawodu,
Jeżeli poległym ciałem
Dał innym szczebel do sławy grodu.
Razem, młodzi przyjaciele!...
Choć droga stroma i śliska,
Gwałt i słabość bronią wchodu:
Gwałt niech się gwałtem odciska,
A ze słabością łamać uczmy się za młodu!

Dzieckiem w kolebce kto łeb urwał Hydrze,
Ten młody zdusi Centaury,
Piekłu ofiarę wydrze,
Do nieba pójdzie po laury.
Tam sięgaj, gdzie wzrok nie sięga;
Łam, czego rozum nie złamie:
Młodości! orla twych lotów potęga,
Jako piorun twoje ramię.

Hej! ramię do ramienia! spólnymi łańcuchy
Opaszmy ziemskie kolisko!
Zestrzelmy myśli w jedno ognisko
I w jedno ognisko duchy!...
Dalej, bryło, z posad świata!
Nowymi cię pchniemy tory,
Aż opleśniałej zbywszy się kory,
Zielone przypomnisz lata.

A jako w krajach zamętu i nocy,
Skłóconych żywiołów waśnią,
Jednym “stań się” z bożej mocy
Świat rzeczy stanął na zrębie;
Szumią wichry, cieką głębie,
A gwiazdy błękit rozjaśnia —
W krajach ludzkości jeszcze noc głucha:

Żywioły chęci jeszcze są w wojnie;
Oto miłość ogniem zionie,
Wyjdzie z zamętu świat ducha:
Młodość go pocznie na swoim łonie,
A przyjaźń w wieczne skojarzy spojnie.

Pryskają nieczułe lody
I przesady światło ćmiące;
Witaj jutrzeńko swobody,
Zbawienia za tobą słońce!

Grudzień 1820

З ТЕМРЯВИ ДО СВІТЛА

*Тож радійте, мільйони!
І до зоряних верхів
Линьте! Там не вічний гнів,
А Любов на Божім троні.*

ДЕНЬ ПЕРЕМОГИ

*(Для звеличання всенароднього
голосування за повну державну
незалежність України, яке відбулось
1-го грудня 1991 року)*

Він благовісно завітав до нас!
Засіяний січневими вітрами,
Зацвів огнисто в листопадний час,
Багрів у крові й не зважав на рани.

В завзятті ріс, брам волі досягав;
Кайданами бряжчав, будив ледачих,
Що долю проклинають, вічно плачуть,
До діл великих він їх закликав.

І сталося! У цей грудневий День
Народ промовив — Слово Перемоги
Пливе каскадами лунких пісень
У рідну даль, хвилючу, розлогу.

Так, Україна — вільна, незалежна!
Без лютих деспотів, рабів, ізгоїв,
Свідома нація працівників-героїв,
Що соняшно шляхи нові мережать.

Пройдуть роки... в барвистім вольнім колі
Померкне пам'ять лихоліть неволі,
Але ніхто ніколи не забуде
Цей віщий, світлий, переможний Грудень.

Грудень 1991

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ

*(У треті роковини проголошення Державної
Незалежності)*

Незалежність — це не тільки дата,
На папері з тризубом печать,
Незалежність — це міць і завзяття,
Це Держава, не спомин з-за крат,
Нова дійсність в легенді почата.

Незалежність — Великдень народу,
Воскресіння із тлінних могил,
І поразка диявольських сил,
Що лежать у підніжжі Свободи...
А вгорі Незалежності шпиль!

Незалежність — не іскри хвилина,
Метеор, що заблис і погас...
Незалежність — змагання невпинне,
Світлий в темряві дороговказ,
Скарбу Волі Священна Твердиня.

Незалежність — це Рідна теж Церква,
Що чуже рве духовне ярмо,
Божу гідність дає людям знов...
Це молитва і праця і жертва,
України Спасіння й Покров!

Серпень 1994

ДВА ПАТРІЯРХИ

*(Рефлексії з приводу перепохоронення
Патріярха Йосифа, з участю Патріярха
Мстислава, у серпні 1992 р.
у Львові)*

Два Патріярхи — немічні й могутні,
В труні один, а другий у візку;
Хоч тіло тлінне, дух кріпкий, негнущий,
Хоч горя чашу випили гірку,
Здвинули Храм на скелі, не в піску.
Душею потрясли і совістю народу,
І мов Предтечі у землі безводній
Звіщали волю знову нам Господню;
Борці за Правду серед лжі і зла,
Світильники на темному розпутті,
А імена їх у граніті куті:
Два Патріярхи — Йосиф і Мстислав.

Зустрінулись у вірному тут Львові:
Один вже мертвий, другий ще живий,
У єдності шукали сил обнови,
На шлях твердий ступили, та прямий,
У боротьбі нерівній і важкій
Перемагали рабство, зраду, змову;
Хоч падали, то починали знову
Орати наш церковний переліг,
Що підстилкою був чужих доріг,
І засівали зерном золотим.

Мета життя їх все ясна, незмінна,
Їх Заповіт огнем горить святим:
Єдина Батьківщина — вільна Україна,
Єдина Церква й Патріарх один!

Серпень 1993

ВЕЛЕТНІ ДУХА

*(У 50-ті і 10-ті роковини відходу у вічність
Митрополита Андрея і Патріярха Йосифа)*

Митрополит Андрей і Йосиф Патріярх —
Духові Велетні і Післанці Господні,
Нам Богом дані в тих розбурханих роках,
Щоб до мети дійти крізь дебри і безодні.
У грішнім і прелюбодійнім роді цім
Вони — нової світлої доби Творці,
А не бездушні і послушні глядачі,
Чужих указів вірні виконавці.

Вони — народодлюбці і законодавці;
А їх закон — це чесна, гідна путь,
Якою Праведники й Велетні ідуть,
Змагаються за святість віри і чеснот,
Щоб із обманних сітей і духових пут
Звільнити рідну Церкву і народ.

Та смерть забрала їх, чуже ярмо
Нас гнітить і, на жаль, немає вже нікого,
Хто б духа силою, немов рукою Бога,
Ганьби усунув рабської п'ятно.
Нових пошли нам, Боже, Йосифів, Андреїв,
Хай з неба принесуть огонь нам Прометев,
Погасле серце в грудях знову загорить,
А дзвін хай потрясе захмарену блакить
І прожене останки сірої імлі...
Пошли нам, Боже, Духа Велетнів, пошли!

Листопад 1994

СЛОВО ПРАВДИ

*(„І пізнаєте правду, а правда
визволить вас!” Ів. 8,32)*

Одне маленьке слово... а таке потужне,
Що тюрми духа бурить, рве важкі кайдани,
І мов Самсон руйнує богохульні храми;
На тронах перед ним тремтять нові тирани
В оточенні пахолків і мерзких рабів,
Що завжди спину гнуть покірно та услужно
Заглушують вони даремно Правди слово;
Хай люди стогнуть далі у чужих оковах,
Хай повинь нас брехні несе на край заглади,
Щоби лише воно замовкло, слово Правди,
Від золота дорожче, всіх скарбів землі,
Що переможе тисячі брехливих слів.

Потужне слово Правди, вічної святої,
Що непоборних творить велетнів-героїв,
З незрячих мас — свідому націю-народ,
Окрилює, до Божих підійма висот,
А в час неволі стане джерелом розради, —
Чудесне і могутнє Слово, Слово Правди.

Листопад 1993

ШЕВЧЕНКО І МИ

Заговори, Кобзарю, голосом грімким
До всіх нас — мертвих, ненароджених, живих...
Хай Слово знов Твоє загомонить бадьоро!
І виполи з душі народньої полин,
Бур'ян незгод, сваволі, рабської покори
В кадильнім димі перед тронами чужих.

Скажи, щоб образ Божий ми обмили знов
У нас самих, новий і праведний Закон
Здобули й піднялися духом із могили.
І пригадай, що в хаті лиш своїй — Любов,
Своя теж Правда, Воля, нездоланна Сила,
Де зможемо співать подячний вже псалом.

Не відходи іще на вічний супокій...
Бо чорні наступають хмари всі нараз,
Зі Словом далі стій тут чуйно на сторожі;
Як Волі Заповіт скрізь залунає Твій,
І переможемо усі вже наступи ворожі,
До Бога відійди тоді молитися за нас.

Березень 1994

ПАТЕТИЧНА СОНАТА

(Написано під враженням п'єси „Патетична соната” Миколи Куліша, у виконанні Студії Мистецького Слова Лідії Крушельницької)

По клявішах тужливо блукає
В Патетичній сонаті Бетовен,
Що з-під дотику рук виринає
У цей світ лихоліття і крови.

Гасла миру... і п'яні солдати;
Людське серце дрижить у розпуці,
Тремтять ніжні мотиви сонати
У шаленій добі революцій.

Серед виру ідей та емоцій
Новий стяг у блакиті злотистій,
А внизу при квітчастім потоці —
України Великдень врочистий.

Могутніють ось звуки сонати...
Затиhaють, хвилюються знову;
Хай Симфонію вже нам Дев'яту
Тріумфально заграє Бетовен.

Березень 1994

ЧУДО НА ЛЬОДУ

*(Присвячено Оксані Баюл, Олімпійській
чемпіонці 1994 року та всім
українським змагунам)*

Норвезька Північ — біла панорама
Задумливих смерек, хвилястих гір
Дрімає недоступна і незнана...
Аж ось клекоче гучно людський вир,
Прокинулись льоди сріблісті, сніжні далі:
На Олімпійську величаву драму,
Немов орли летять з усіх сторін
Герої спорту — славу і медалі
Здобути хочуть для своїх країн.

А серед них і гості з України
Змагаються також за гідне місце
Для любої своєї Батьківщини
В народів вольних колі променистім;
Між ними сяє зіркою одна
Змагунка, може фея, чи царівна —
У скромній величі своїй предивна...
Чи Білосніжка, що живе у снах?
Лебідкою прилинула туди,
Маєстатична, хоч росла в терпіннях,
Осіла пташкою на осяйні льоди,
Оксана — наша рідна героїня.

І хоч поранена й на вигляд квола,
Очарувала глядачів усіх
(Не українців лиш, але й чужих).
Кружляла в фантастичному балеті,
Стрибала, вигиналася, пливла,
А потім ніжно, привабно, поволі
Метеликом злітала у чудеснім леті,
А на кінець нарцизом зацвіла.
І згадуватимем подію все оту,
Як чудо віри, чудо на льоду!

Тріумф і слава! Звуки „Ще не вмерла...”
Одержує Оксана золоту медальо,
А сльози радості — пливучі перли;
Для нас Оксана — символ України,
Що теж поранена, слабка, в печалі
Підносить руки по вінки нетлінні
І духом лине на ясні вершини,
Які здобуде в золотім фіналі.

Лютий 1994

І ЗНОВ ЗОРЯ

І знов зоря на небесах пророча
Старинних мудреців кудись веде...
І знову хтось в тасмній тиші ночі
Співучих янголів появи тужно жде.

Пушистий сніг у чарівній мережі
Звисає граціозно знову із вершин...
І покриває ліс, поля і стежі
Своїм серпанком білим, зимовим.

І знов Предвічний в яслах десь, на сіні,
Народжується в ніч оту святу;
Різдвяна благодать і тут і в Україні
У тьмі розсіє ясність золоту.

Радіє многодзвонно Київська Софія,
Гримить відлунням волі Юра храм;
Даремно люті Іроди шаліють,
Їх лють безсильна, Бог явився нам!

І знов Різдва містерія велична
Спирила безнастанний хід століть...
Земля і небо й вічність потойбічна
Сплели Месії зоряний привіт.

Січень 1994

З НАМИ БОГ

(Різдвяна ораторія)

Вже Вифлеєм спочив у сні глибокім,
В обіймах ночі спали люди по хатах,
А пастушки й овечки на полях,
Під охороною пільми і зір...
Якийсь блаженний оповив їх мир,
А світ у світлі місячним лежав;
Та, мабуть, що ніхто з них і не знав,
Що в цю спокійну і затишну ніч
Осягне свій вершок історія сторіч
В чудеснім здійсненні видінь пророків.

І раптом сяєво з небес і хори янголів —
Їх спів дзвенить на світ увесь: „З’явився Цар царів,
Та не в палатах, у вертепі
Він лежить убогім,
Чудесна зірка в небесах
освітить вам дорогу.
Як Боже знайдете Дитя,
до ваших душ прийміть,
Залишить вам своє тепло
й різдвяну Благовість;
І все з подякою в цю ніч
приймайте дар щорічний,
Як дзвони срібно гратимуть
колядку „Бог Предвічний”.

„Христос народжується! Славте,
радісно співайте!
І чистим серцем зустрічайте
та вінком чеснот
Спасителя, що завітав
із осяйних висот;
Він землю з небом поєднав
і янголів з людьми...
Народом зробить вас святим і Божими дітьми.”

І тиша знов, заснув весь світ,
Лиш зоряно-срібlistий балдахин
Пригадує містерію цієї ночі...
Була це тільки ніч оця одна,
Чи, може, довга ніч тисячоріч?
І раптом знов огні небесних свіч
І вістка знов ця сама і ясна...
І ось із неба світлий Херувим
Озвався голосом могутнім і лунким:

„Не спіть, вставайте, післанці пророчі,
Покиньте Вифлеєм, привіт несіть
І цю різдвяну Божу Благовість
У рідний ваш святий Єрусалим!
Ідіть в далекі предківські Святині,
В міста, степи і села України,
Ідіть в Золотоверхий Київ, Львів...
Хай янгольський загомонить там спів,
Що з нами Бог! Що Цар царів
Вже володітиме в новім Сіоні,
На Божім Він засяде вічним троні.”

Месія і Спаситель багатьох
Зійшов із неба і потішив нас,
Він визволить народ свій від тривоги
У цей бурхливий і жорстокий час;
Початок Він нових святих епох,
Надія для грядучих поколінь,
З Ним підемо до славних перемог
І сили пекла щезнуть наче тінь...
Бо з нами Бог! Предвічний Бог,
Тут на землі й у вічності. Амінь!

Січень 1994

УКРАЇНСЬКА ДЕВ'ЯТА СИМФОНІЯ

Світлий День! Величне Свято!
І розкішний пир-бенкет:
Це ж Симфонія Дев'ята
Радісний почне концерт.
Хай радіють мільйони!
Шіллер і Бетовен теж...
Горе в радості потоне,
Усміхнеться Бог з небес.
Тенори! Ви як орли ці
Піднімайтесь до вершин,
Зашуміть немов ялиці,
Потічком дзвеніть гірським.
А сопрани й віоліни —
Серенади солов'їні,
Щебетухи серед піль;
Чарівні альти й віолі —
Мов пливучі баркаролі,
Ліки на душевний біль.
Ви ж, басы, гриміть, як треба,
Хай дрижить земля і небо.
Ну, вже час розпочинати
Нам Симфонію Дев'яту!

Але що це? Таємничі
Звуки душу заливають,
Дзвонів безконечна гра,
Люди моляться, співають...

Радости свята пора;
А важкі кайдани з криці
Розторощені лежать!
Можна нам про це мовчать?

Хай Бетовен вибачає,
Що заграєм інший твір,
Та нехай перебуває
Він між нами й допоможе
Викресати іскру Божу:
Музику палку, живу,
Що кріпить нас, пориває
Людське серце аж до зір...
Хай допоможе виконати,
І велично нам заграти
Цю Симфонію нову.

„Ще не вмерла...” б’ють літаври,
„Ще не вмерла...” — тенори,
Мов розбурхані вітри.
„Ще не вмерла” — вже позавни
Трублять, рокотять баси!
Ллються сріблом голоси,
Брязкотять, дзвенять тимпани
І поволі затихають, ждуть чогось,
На щось чекають...

„Україна...” — віоліни
Непорочно-чистий звук;
„Україна” — це моління,
Арфи ніжний дотик рук.

„Україна” — це Святиня
І Шевченка Заповіт!
„Україна” — незглубима
Тайна, що дивує світ.

Не ілюзія, видіння...
Славна дійсність без примар!
„Україна” — Воскресіння,
Тріумфальний клич фанфар!

„Ще не вмерла Україна” —
Крила лопотять вірлині;
З Моря Чорного глибин
Із Тризубом виринає
Сам Нептун і простягає
Руки від Дністра по Дін.
„Ще не вмерла Україна” —
Пісня гомонить невинно:
Рев трембіт, громи бандур...
Київ, Львів, Софія, Юр
Йдуть в поході поколінь,
Великодній грає дзвін,
Богові Святому Славу
Сповідь і Державу
Нам благословить. Амінь!

Тож радійте, мільйони!
І до зоряних верхів
Линьте! Там не вічний гнів,
А Любов на Божім троні.

Всі народи — круг родинний,
У щасливий входять світ,
А між ними України
Великодній дар, привіт!

Квітень 1992

ЗМІСТ

СЛОВО АВТОРА	v
--------------------	---

МАНДРІВКОЮ ЖИТТЯ

Мандрівкою життя	3
Життя — це казка	4
Віра	6
На день народження	7
Святий Миколай	8
Моє перше Різдво	9
Гімназія в Стрию	10
Молодість	12
Неділя	13
Сміх блазня	14
Додому шлях	15
Двадцяте століття	16
Новітній каменярь	17
Не нам судилося	18

У НЕЗМІННОМУ РИТМІ ПРИРОДИ

Дерево біля хати	21
Чогось шукаючи	22
Поезія парку	23
Рання осінь	25
Вже осінь	26
Осінній день	27
Метаморфоза	28
Зимові будні	29
Привіт весні	30
Клич весни	31

З ПОГЛЯДОМ У ВІЧНІСТЬ

Дві дати	35
Наче свічка зорів	38
Диякон Божий і Слуга	39
Оптиміст	40
На грані років	41
Вічності момент	42

У ТВОРЧИЙ СВІТ ЛЮДСЬКОГО ДУХА

(Переклади з чужих мов)

Robert Frost

Зупинка біля лісу в сніговий вечір	44
Stopping by Woods on a Snowy Evening	45
Приємні години	46
Good Hours	47

George Gordon, Lord Byron

Океан	48
Ocean	51

Thomas Gray

Елегія	54
Elegy Written in a Country Churchyard	60

Peter W. Kuzyk

П'ять сотень героїнь	66
Death of the Five Hundred	68

Justinus Kerner

Пісня мандрівника	70
Wanderlied	72

Friedrich Rückert	
За років сорок	74
Mit vierzig Jahren	75
Joseph von Eichendorff	
Вечірня пісня	76
Abendlied	78
Friedrich Schiller	
До радості	80
An die Freude	85
Adam Mickiewicz	
Ода до молодості	90
Oda do Młodości	93

З ТЕМРЯВИ ДО СВІТЛА

День перемоги	99
Незалежність України	101
Два Патріярхи	102
Велетні духа	104
Слово правди	105
Шевченко і ми	106
Патетична соната	107
Чудо на льоду	108
І знов зоря	110
З нами Бог	111
Українська дев'ята симфонія	114

